

Infrastrukturdepartementet

i.remissvar@regeringskansliet.seannica.liljedahl@regeringskansliet.se

Promemorian Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis (dnr I2020/03237)

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslagen i promemorian men har följande synpunkter.

Transportstyrelsens synpunkter

Avsnitt 1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens

Sida 3

13 kap. 3 §

Transportstyrelsen anser att en förlängning ska vara längre än sex månader.

Transportstyrelsen föreslår att 13 kap. 3 § första stycket ska ha följande lydelse;

Regeringen får meddela föreskrifter om förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis. En förlängning får inte gälla längre än åtta månader.

Skälet till varför Transportstyrelsen föreslår ytterligare två månaders förlängning av giltighetstiden på yrkeskompetensbevis som förfaller den 1 februari 2021 och senare beror på det mycket stora antalet bevis som löper ut under perioden mars – september 2021, se bilaga. Med nuvarande förslag behöver ca 12 000 yrkesförare slutföra sin fortbildning i augusti eller september 2021. För att få en jämnare fördelning över antalet förare som ska förnya sina bevis under år 2021 föreslår Transportstyrelsen att dessa förare får sina yrkeskompetensbevis förlängda med åtta månader, så att de behöver slutföra sin fortbildning först i oktober 2021 eller senare.

Transportstyrelsen kan konstatera att de flesta yrkesförare har under år 2020 slutfört sin fortbildning i tid, trots att man har fått möjlighet till att

förlänga utbildningstiden. Den slutsatsen kommer av den uteblivna effekten av den s.k. Omnibusförordningen som trädde ikraft den 4 juni 2020. Omnibusförordningen gav sju månaders förlängning för de yrkeskompetensbevis som gick ut under perioden den 1 februari till den sista augusti 2020. Trots denna förlängning har Transportstyrelsen utfärdat lika många bevis som förväntat. Det är därför sannolikt att även denna förlängning inte kommer att nyttjas av yrkesförarna i större utsträckning. Vårt antagande är att de flesta yrkesförarna kommer att slutföra sin fortbildning enligt plan, allt beroende på pandemins utveckling och möjligheten till utökad distansutbildning.

Transportstyrelsen anser att regeringen bör få meddela undantag upp till 12 månader.

Av samma skäl som ovan föreslår Transportstyrelsen att 13 kap. 3 § andra stycket ska ha följande lydelse;

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på yrkeskompetensbevis. Ett undantag får bara avse den som haft ett yrkeskompetensbevis vars giltighetstid har löpt ut under perioden den 1 november 2020–31 januari 2021 och får inte gälla längre än tolv månader.

Med nuvarande förslag om undantag i sex månader, kommer undantaget att gå ut under perioden maj – juli 2021. Under denna period kan det redan vara ett högt tryck på utbildningsbranschen. Transportstyrelsen föreslår därför att dessa bevis får ett undantag som gäller i 12 månader.

Transportstyrelsen konstaterar att förslaget inte omfattar alla yrkesförare.

Förslaget i 13 kap. 3 § lagen om yrkesförarkompetens omfattar inte alla förare. Förare som omfattas av 5 kap. 2 § nämnda lag behöver också få möjlighet till att senarelägga sin fortbildning.

Av 5 kap. 2 § lagen om yrkesförarkompetens anges att en förare som har förvärvat ett yrkeskompetensbevis för grundläggande kompetens och ska genomgå sin första fortbildning, ska göra det inom fem år från den dag då beviset utfärdades. I andra fall ska fortbildningen ske vart femte år, före utgången av giltighetstiden. Det är sålunda två olika datum som lagen hänvisar till, vilket undantaget behöver ta hänsyn till. Båda datumen, *datum för utfärdande* och *sista giltighetsdatum* är angivna på yrkeskompetensbeviset.

Innebörden av det nämnda är att om ändring inte görs kommer förare som bara har gått en grundutbildning inte ges möjlighet att gå en fortbildning under en längre period. Att sista giltighetsdatumet flyttas fram påverkar alltså inte när dessa förare behöver gå fortbildning.

Avsnitt 1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens

Sidan 4

Transportstyrelsen föreslår att bemyndigandet gäller till och med den 31 december 2021.

Riksdagen gav regeringen ett bemyndigande i maj 2020. Detta bemyndigande gällde till och med den 30 november 2020. Med den erfarenhet vi har av såväl Omnibusförordningen som de nationella författningarna föreslår Transportstyrelsen att bemyndigandet förlängs till och med den 31 december 2021. Detta då vi i dagsläget inte vet hur den s.k. andra vågen kommer att påverka Sverige. Vi vet inte heller om det kan komma en s.k. tredje våg till sommaren eller hösten 2021. Transportstyrelsen ser därför inga skäl till varför ett bemyndigande ska upphöra redan i augusti 2021.

Avsnitt 1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1470) om yrkesförarkompetens

Sidan 5

4 kap. 9 §

Transportstyrelsen konstaterar att förslaget inte omfattar alla yrkesförare.

Transportstyrelsen kan konstatera att det, utöver dem som redan har nämnts ovan, finns ytterligare ett antal yrkesförare som inte kommer att omfattas av någon förlängning. Det gäller yrkesförare vars yrkeskompetensbevis löpte ut mellan den 1 september och den 31 oktober 2020. Detta då Omnibusförordningen upphörde att gälla den 31 augusti 2020 och detta förslag börjar gälla retroaktivt från och med den 1 november 2020. Transportstyrelsen anser att förslaget bör av rättviseskäl även gälla för förare vars bevis löpte ut under september och oktober 2020.

Transportstyrelsen föreslår därför följande lydelse av 4 kap. 9 § andra stycket;

Den som har ett yrkeskompetensbevis vars giltighetstid har löpt ut under perioden den 1 september 2020–31 januari 2021 ska under 12 månader från det att beviset löpte ut inte omfattas av kravet på yrkeskompetensbevis.

Transportstyrelsen anser att förslagen om sex månader bör ändras.

Som vi tidigare har framfört så föreslår vi att förlängningen av yrkeskompetensbevis ska vara åtta månader. Undantaget ska vara en period på 12 månader. Skälet är att det redan är en mycket stor mängd bevis som förfaller mellan mars – september 2021. Genom dessa undantag kan förhoppningsvis den stora mängd bevis som går ut under en begränsad tid under år 2021 fördelas över en längre period.

Transportstyrelsen kan konstatera att den s.k. Omnibusförordningens effekt på utfärdandet av yrkeskompetensbevis uteblev. Vi kan konstatera att utfärdandet av bevis har fortlöpt i samma takt under perioden juni – december 2020, trots att Omnibusförordningen innebar en förlängning av bevisens giltighet med sju månader. Om transportbranschen fortsätter i samma anda, så kan vi förvänta oss att en stor del av yrkesförarna kommer att slutföra sin fortbildning i enlighet med ordinarie regler. Det kommer även att underlättas av undantaget som innebär att yrkesförarna får genomföra upp till 35 timmar lärande på distans. Det innebär att trots undantag så kommer vi ha en stor andel förare som färdigställer sin fortbildning när flera andra ska göra det. Mot bakgrund av det är det Transportstyrelsens önskemål att tiden blir åtta månader istället för sex månader för att jämna ut antalet bevis som går ut under samma månad. Se bilagan till remissvaret vad gäller hur många yrkeskompetensbevis som kommer att gå ut under respektive månad under år 2021.

Avsnitt 1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1470) om yrkesförarkompetens

Sidan 6

3 kap. 3 § övergångsregler

Transportstyrelsen konstaterar att en övergångsbestämmelse saknas.

Då grundregeln i EU-rätten innebär att högst 12 timmar får ske genom distansundervisning i samband med fortbildning, så behövs ytterligare en övergångsbestämmelse. Eftersom många yrkesförare delar upp sin fortbildning på 35 timmar och genomgår en delkurs på sju timmar per år,

kommer det att finnas yrkesförare som genomfört mer än 12 timmar på distans, men inte slutfört sin fortbildning före den 1 augusti 2021.

Transportstyrelsen anser att delkurser som har genomförts före den 1 augusti 2021 får innehålla upp till 35 timmars distansundervisning. De delkurser som kvarstår och som genomförs från och med den 1 augusti 2021 får inte innehålla mer distansundervisning om föraren redan har gått över 12 timmars distansundervisning. En övergångsbestämmelse behöver spegla detta.

Innebörden blir att det kommer bli ett större behov av kontroll innan rapportering sker av fortbildning. Detta då rapportören behöver kontrollera att föraren har gått distansundervisning i enlighet med de regler som gäller och det undantag som tidigare har gällt.

3 Bakgrund

Sidan 7

Transportstyrelsen anser att promemorian saknar en redogörelse på vilka grunder Sverige kan meddela undantag från direktiv 2003/59/EG.

Mot bakgrund av att förslaget bygger utifrån vad som togs fram under våren 2020 både i Sverige och inom EU, kan det nu konstateras att större hänsyn måste tas till principen om EU-rättens företräde. Transportstyrelsen ser gärna att motiveringen stärks till lagförslaget att nationella bestämmelser tas fram inom detta område.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Sidan 12

Transportstyrelsen meddelar villkor efter en ansökan från tillståndshavaren.

I förslaget på sidan 12 anges det att den som har tillstånd att bedriva utbildningsverksamhet enligt lagen om yrkesförarkompetens ska till och med den 31 juli 2021 till Transportstyrelsen få anmäla de anpassningar av utbildningsplanen som följer av de nya föreskrifterna utan att behöva ansöka om att ändra eller meddela nya villkor i tillståndsbeslutet. Texten återger inte exakt vad som framgår i 5 kap. 2 a § lagen om yrkesförarkompetens. Missförstånd kan uppkomma vem som meddelar villkor. Transportstyrelsen vill enbart konstatera att det är myndigheten som meddelar nya villkor efter en ansökan.

7 Konsekvenser

Sidan 17

Gemensamma överväganden för förslagen

I stycket som beskriver gemensamma övervägande för förslagen anges att Transportstyrelsen inte kommer att påverkas av förlängningen av yrkeskompetensbevis då detta sker automatiskt. Här behöver ett förtydligande göras. Transportstyrelsen har en automatiserad process för att handlägga och utfärda yrkeskompetensbevis. På de utfärdade yrkeskompetensbevisen anges ett giltighetsdatum som ligger fem år bort. Denna automatiserade process kommer inte att påverkas av dessa förslag. Transportstyrelsen kommer därmed inte att ändra uppgift om sista giltighetsdatum på yrkeskompetensbevis i vägtrafikregistret. Innebörden blir därmed att vid kontroll på väg behöver polisman eller bilinspektör vara medvetna om gällande bestämmelser och övergångsbestämmelser för att själva komma fram till sista giltighetsdatumet på yrkeskompetensbeviset.

Vidare anges att undantaget att tillåta en anmälan istället för en ansökan kan leda till en minskad arbetsbelastning för Transportstyrelsen. Transportstyrelsen konstaterar att förslaget i vart fall inte kommer att leda till en ökad arbetsbelastning men knappast minskad arbetsbelastning.

Alternativ till förslagen

Transportstyrelsen saknar ett resonemang om alternativet som innebär en förlängning av den s.k. Omnibusförordningen eller likvärdig rättsakt. Nationella alternativ kan ha en negativ inverkan på internationella transporter som sker på den inre marknaden. En lösning inom EU hade varit att föredra.

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens

Sidan 18

Transportstyrelsen anser att ett förtydligande krävs vilka yrkeskompetensbevis som får förlängas ytterligare.

I författningskommentaren till 13 kap. 3 § lagen om yrkesförarkompetens anges i sista stycket att vid tillämpningen av paragrafens båda stycken ska förlängda giltigheter genom Omnibusförordningen anses gälla även vid bedömningen av sådana nya förlängningar och undantag som bemyndigandena medger. Transportstyrelsen anser att ett förtydligande

behövs. Ska ett bevis som omfattas av Omnibusförordningens förlängning på sju månader, dvs. de som går ut februari och mars 2021, även omfattas av detta förslag? Ska ett bevis som omfattas av Omnibusförordningens förlängning, dvs. de som går ut under perioden november 2020 och januari 2021, omfattas av förslaget 4 kap. 9 § andra stycket förordningen om yrkesförarkompetens och därmed inte behöva yrkesförarkompetensbevis i ytterligare sex månader? Kan de förare som är undantagna kravet på innehav av yrkeskompetensbevis komma i fråga om ytterligare förlängningar? Dessa frågor behöver förtydligas i författningskommentaren.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog avdelningschefen Petra Wermström, sektionschefen Anna Westerlund och utredaren Mats Hjälms, den senare föredragande.

Jonas Bjelfvenstam
Generaldirektör

Bilaga

